

تۆقەي قز له شيۋەي گول

ھەر يەككە بە پىچ جۇر و شيۋە و جوانى خۇي رازاۋە و جوان دەپ، بەمەش دەتوانىن چەندىن جۇرى مۇدەكانى ئىكسسوارەكان لە شيۋەيەكى بچووكدا كۆ بکەينەۋە. جوانترىن و خنجىلانەترىن جۇرەكانى ئىكسسوار، برىتتېيە لە تۆقەي قز، ھەرۋەھا كارى بەستىن و رىكخستى قز دەكات، گرنىكى تۆقەي قز، بەپىنى جوانىي و شيۋەيەكەيەتى، كە لە گەل شيۋەي بەستىنى قزەكە خۇي دەنۇنىن و ديمەينىكى رازاۋەش دەبەخشى، زياتر جوانتر دەپى كاتىك تۆقەي سەر لە شيۋەي گول يان شيۋەيەكى ديارىكراۋ يىت.

ھەر ئىكسسوارىك بەھا و جوانىيەكى تايبەت بە خۇي ھەيە، تەننەت ھەر جۇرىك لە ئىكسسوارەكان كارىگەرىي خۇيان دەردەپەن، مەرج نىيە ئىكسسوار تەنيا لەو شوئە يى كە ديمەنى ديار يىت، لە ھەندىك لايەندا ئىكسسوارەكان بە مەبەستى بەستىن و كارى نامادەكردن بەكاردەھىترىن، سەرەپاي ئەۋدى جوانىي خۇيان بە قەشەنگى دەنۇنىن. ھەر جوانى ئىكسسوارەكانە دەيىتە ھۆكارىك بۇ جوانى و ناسكى ئەو شوئەي كە لىيىدادەنرەت. جۇرەكانى ئىكسسوار

رەنگى سېي شاي رەنگ بۇ ديۋارى مال

تەۋارى دەۋىست بە مەبەستى زياتر جوانكردنى ئەو بەشە دىكۆرى كە لە مالدا ھەيە. ھەر رەنگىك بۇ ديۋارى مال دەپە لە گەل بەشەكانى دىكەدا رىكبىخرىت زياترىش ۋەك كەرەستە و كەلەپەل، چۈنكە لە كاتىكدا

لە پىشوردا چەندىن راۋ و بۇچورنى جياۋاز ھەبۈن لەسەر دانانى چ رەنگىك بۇ ديۋارى مال، بە تايبەت ئەو دىكۆرانەي كە پىۋىستىان بە رەنگىكى ھارتسا يان يەك رەنگ ھەبۈر، ئەمەش بىرۇكەپەكى

بىجامە و جلى خەوتن بۇ ۋەرزىكى نوي

لە گەل گۆرپانى ۋەرزىان كەش و ھەوا، جل و بەرگ و مۇدەكانى پۇشاك گۆرپانىان بەسەر دادىت، لەو چوارچىۋەشدا جل و بەرگى خەوتن واتە بىجامە و جلى مالەۋە گۆرپانى بەسەردا دىت بۇ ئەم ۋەرزى بەھار و ۋەرزىكى فېنكە زياتر جلى تەنك و نەرم بەكار دىت بۇ مالەۋە، بە شيۋەيەكە كە بىجامەكە بە نەخش يىت لە گەل بلوزىكى سادە يان بە پىچەۋانەۋە، سەبارەت بە رەنگىش ئەۋدى لەو ۋەرزە زياتر بەكاردىت زياتر رەنگى پەمەيى و سىپىيە كە لە رەنگى گول نىكە، دەكرى رەنگى شىينىكى نىكە لە ئەرخەۋانىش بەكار بەپىنرەت ئەكەر نەخشى پەمەيى تىدا يىت، بۇ ئەۋدى خەۋىكى خۇش و ئارام بکەي چۈنكە زۆر جار رەنگ يان ئەستورى جلى خەوتن دەيىتە ھۆي بىزارى.

بازنى گەورە ئىكسسوارىكى جۈانتىر بۇ دەست

ۋەك نۆپتىن ئىكسسوارى دەست بەكار دېت، بە شېۋەيەك كە گونجاندېنك ھەيىت لە نېۋان نەخش و رەنگى بازىنەكان لە گەل رەنگى ئەو جل و بەرگەي لەبەردەكرېت يان بە شېك لە خانمان بازىنەي دەستيان يەك رەنگ دەكەن لە گەل رەنگى پشت چاويان واتە رەنگى پشت چاويان ۋەك رەنگى بازىنەكان رەنگ دەكەن بۇ ئەۋەي زياتر بەدەر بگەۋېت.

بازن يان ھەر شىتېكىتر لە شېۋەي بازن ۋەك ئىكسسوار و جۈانكارى بەكار دېت بۇ جۈان كەردن و رازانەۋەي دەست ئەۋەي جېنى سەرنجە لە ئىستاندا بازنى گەورە جيا لە بازنى مۇدەكانى دېكە كە لە يەك دەچۈون و سادەو بچووك بوون ئىستاندا بازنى گەورەي بە نەخش كە ھەرىەكىكىيان جياۋازە لەۋانى دېكە واتە ۋەك يەك نېن كاتېك لە دەست دەكرېن

رەنگى بۆيەي نېنۆك لە زىستاندا

لە گەل ھاتنى ۋەرزى زىستاندا، گرنىگىيەكى ئەۋتۇ بە رەنگى كالى جل دەدرېت، چونكە زىستان ۋەرزىكە كە رەنگ تىيدا رەنگدانەۋەي نىيە، بەمەش دەيىت خانمان روو لە رەنگە كزەكانى جلو بەرگ بگەن، بەلام بۇ كەرەستە و ئىكسسوار و بەشەكانى دېكە كە پىۋىستى بە رەنگە ۋەك : بۆيە كەردنى نېنۆك - رەنگ كەردنى قىز - رەنگ كەردنى ئىكسسوارەكانى دەست و پەنچە، لېرەدا دەيىت ئاگادارى مۇدەي رەنگى بۆيەكانى نېنۆك بېن، لە زىستان و ھاۋىندا رەنگى بۆيە پىچەۋانەي يەكتىر، بەھۋى ئەۋەي زىستان ۋەرزىكە كە رەنگ دادەمىر كىنېت، بەلام ھاۋىن زياتر زەقى دەكات، خانمان دەتوانن چارەسەر بۇ ئەۋە لايەنە بدۆزنەۋە و لە گەل ۋەرزى زىستاندا رەنگە تۆخەكان

زياتر ديار بگەۋېت، ۋەك ئەۋە چەند رەنگەي لە ۋىنەكەدا ديارە، ئەمەش تەنيا بۇ بۆيەي نېنۆكى پەنچە، تاۋەكو بە جۈانى ديار بېت و لە زىستاندا رەنگ بداتەۋە، بەلام بۇ ۋەرزى ھاۋىن، ھەر رەنگىك لەسەر نېنۆكەكان جىگەي بايەخى خۇي دەيىت و زياتر دەرەكەۋېت.

دېكۆرى ديارەكە ناشيار دەيىت، كە رەنگەكانى دېكەي كەلۋەلەكان پىچەۋانەي ئەۋە رەنگە بىن، ئەمەش پىچەۋانەي گونجانى دېكۆرەكە دەرست دەكات، بەلام ئەگەر رەنگىكى تايەستان ھەلپۇزاد، ئەۋە رەنگى لە گەل گشت رەنگىك دەگرنىچى و دېمەنېكى جۈانېشى دەيىچ، لەۋ كاتەدا كەلۋەلەكان لە ھەر جۇرە شېۋە و رەنگىكى دېكە بىن، جۈانى خۇيان ھەر ديار دەيىت، ئەۋە رەنگەي باسى دەكەين رەنگى (سېي) يە، چونكە تاكە رەنگە خۇي لە گەل گشت رەنگەكان دەگرنىنېت، بە تايەش كاتېك رەنگى سېي بېتە رەنگى سەرۋەكىي ديارەكان، تەننەت لەدېۋارى تەنېشست و سەرۋەشدا جىگەي بايەخى خۇي دەيىت، بەمەش ھەر جۇرە رەنگىكى دېكە لە دېكۆر و كەلۋەل، دەتوانن ھاۋىشېۋەي جۈانى خۇيان لە گەل ئەۋە رەنگە سېيە بەدەر بەخىن و دېمەنېكى رازاۋەش بەخشېت.

ئەمپۇزى سالى تازەيە نەورۇزە ھاتەۋە

حەسەن حەيران دەنگىك پراۋپەر لە رەسەنایەتى

لە گەل فۆلكلۇرو كەلەپوورى كوردى، حەيران و لاوك و بەستە، ھاوتەرىبى لىكدانەپراۋى ئەو بوارەن،

لەبۋارى حەيران و حەيرانىيۇشدا كەس نىيە ناۋى حەسەن حەيرانى گۈل لى نەبوۋىتە و بە حەيرانەكانى ئاشنا نەبوۋىتە، حەسەن حەيران ئەستېرەى درەوشاۋەى حەيرانى كوردىيە ناۋى تەۋاۋىيى حەسەن قادر ئىبراھىمە لە سالى ۱۹۳۷ لە گۈندى تەلەخىمى گەرەى سەر بەشارەدىي گۈپەر لە داىك بوۋە، لە سالى ۱۹۷۲ دەپتە پىشمەرگە ھەر لە گەل ھەلگرتنى چەكدا، حەيران بەسەر پىشمەرگەدا دەلىت و جۆش و خروش و ھىزىيان پىدەبەخشىت، لە گەل حەيرانىيۇشدا بلوۋر ژەنىيىكى بەتوانا بوۋە، لەسالى ۱۹۷۱دا حەيرانى (دەلى واپى) ى گوتۋە ھەر كە لە ئىستگەكان دەنگى دەلى واپى بەھاتبايە خەلك دەيانزانى پىشمەرگە سەرکەوتىيىكى تۆماركردوۋە گۈزىيىكى لە دوژمن ۋەشانوۋە.

حەسەن حەيران دەلى :

چەندى گاز دەكەم و گازدەكەم دەرىم : خۇزى بە خۇزى
داران دەبا ئەمن كورىكەك بامالە كورىكى لەپلايى
ئەۋەل فەسلى دەره بواران شىن بامايە لەسەر قەراتى پىرە ھەلپىرى
ھەموو دانى سەبىنەن دەبا بەرى خۇم دابايە لە ھەردو دەركى سەرايى

دېمەننىكى چەندە جوانە، گەۋرە و بچووك، پېر و مندال، كىچ و كور، سالىنىكە لە چاۋەرۋانى ئەۋ رۇژە خۇشەن، رۇژىكى تىبايدا زۇربەى خەلك بە جلى كوردى و پۇشاكى جوانەۋە خۇيان دەرازىننەۋە، تەننەت رۇژىك لە پىش ئەۋ رۇژە، بە ھىماي ناگر كە ھىمايەكى سەركەۋتن و مېژۋوبەكى جوانى كوردە لەۋ كاتەى كاۋەى ناسنگەر بەسەر گەۋرە خۇين مژى كورد زوحاك سەركەۋت و بەمەش مژدەى سەركەۋتنى بە مەشخەلى ناگر لەسەر شاخ و چىكاندا بۇ كەسانى دېكە گەياند، كە چەندىن سال لەمەۋبەر ئەۋ ھىمايە ماناى سەركەۋتن و خۇشى دەدات، ئەۋ بۇنەبەش لەگەل سەرتاى سالى كوردى دەردەكەۋى، ئەۋىش جەزنى (نەۋرۇز)، لەۋ رۇژەدا دەشت و دۆلەكان سەۋز دەبنەۋە و بەرگىكى جوان دەپۇشن، لە گشت شارەكانى كوردستان يادى ئەۋ رۇژە دەكرىتەۋە، ھەر لە زاخۇ تاۋەكو خانەقىن، تەننەت بە ياد و فىستىقالى جوان و نمايشى رازاۋە، سەرتاپاى شارەكان دەرازىننەۋە و ھەر يەكە لە شارە گەۋرەكان ۋەك : ھەولېر و سلىمانى و كەركوك و دھۆك، ئەۋ يادە بە گرنگىيەكى زۇرەۋە دەنرخىنن، لەۋ رۇژەۋە سەيران و گەشتەكان دەست پىلدەكەن، ھەر يەكە لەگەل كەس و كار و ناسىباۋ و خزمانى خۇيەۋە، بەرەۋ دەشت و سەيرانگا و شوپنە گەشتبارەكانى كوردستان رىنگە دەگرن، بە چەندىن خواردنى خۇش و چەپلە رىزان ئەۋ يادە بەرز دەنرخىنن، كەۋاتە با ئەۋسالىش نەۋرۇزمان سەركەۋتن بىع بۇ ھەمۋان و سەربەخۇيى و گەۋرەيى بۇ كوردستانىش گەشاۋتر بكات.

كە ئەمستانى يان كەرەمستانى

لە كوردەۋاريدا چەندىن يارىيى خۇش و جوان ھەن، كە شەۋانەى كوردەۋارى پېۋە بەسەر دەبدرە و لە كەش و ھەۋايەكى خۇشدا پىۋان و گەنجانى كورد لە دىۋەخان يان لە مالىك كۆ دەبۋنەۋە و يارىيان دەگرد، يەكك لەۋ يارىيە خۇشانە برىتېيە لە كۆرەمستانى، يان كەرەمستانى، يارىيەكى كۆنى كوردەۋارىيە و برىتېيە لە يارىيەكى بە جۇش و خۇش. دوو كەس دادەنىشى و دوو گروۋپن، بەرامبەر يەكتر يارى دەكەن و جار جار ناۋ دەنرېن و ناۋيان دەنېن و جار جار دەبىتتە شەپ و پىكەنېن و كە ئەم يارىيەى جۇشى زۇرى تىدايە، يارىيەكى خۇش و بەجۇشە و لە دىۋەخانى كوردەۋارى كراۋە و ئىستاش ئەۋ يارىيە دەكرى.

يارىيەكە بەم شىۋىيە : (۹) كلاۋ دەھىنېن و ئەنگۋستىلەى تىبايدا لە ناۋ يەكك لەۋ كلاۋانە دەشىردىتەۋە، دەپى بىننەۋە و يارەكە ۋەردەگرىتەۋە، يەكەم جار دىتېيەۋە دەلې (چۈاندنى) واتە دۆزىيەۋە، (۹) خالى بۇ حىساب دەكرى، بۇ كەسى بەرامبەر بۇى ھەيە (۲) كلاۋ ئاشكرا بكات، ئەنگۋستىلە دەشىردىتەۋە لەناۋ دەست و پاشان دەخرىتە ناۋ يەكك لەۋ كلاۋانە، ئە گىنا يارىيەكە نوى دەبىتتەۋە، ئەۋەى نەزانى ھەر (۹) كلاۋەكە بۇ ئەۋەى دىكە دەمىننەۋە، ئەۋەى (۱۰۰) خال بگرى، ئەۋەجە دەستە گور ھەيە ئەۋىش (۶) كلاۋە ئەۋەى (۱۰۰) خالى ھەيە، دەستە گول دادەگرىت و واتە بۇ ھەرلايەك (۳) بەسى كلاۋ، ئە گەر لەۋ (۳) كلاۋە گروۋپى بەرامبەر بىنەۋە ئەۋە لە (۱۰۰) خالەكە (۲۵) خال كەمدەكرىتەۋە، دىسان دادەنگرئەۋە و ئە گەر ئەۋ زانى كلاۋيان نەدۆزىيەۋە، ئەۋەكەتە ئەۋەى (۱۰۰) خالەكەى ھەيە، يارىيەكە دەباتەۋە.

مندال مال پاك دهكاتەوہ!

وہك پيئيدەلپن (رۆيشتن بە گاكۆلە)، يان ئەوانەى لەسەر سگ دەخشیين، لەيەكئەك لە كۆمپانیا چيپنەكان جۆرە جلیكى مندالانى دروست كردهووه، كە ژێرەوێ جەكە وەك پەرۆی پاكردنەوہ وایە، تاوہكو چەند مندالە بچ و بچچ، زیاتر مالەكە پاكتر دەكاتەوہ.

داھینان لە چەندین سواری جیاجیادا، كاری جوان و سەیری لی دروست دەكړی و بەمەش دەبیتە یەكئەك لەو مۆدە سەیرانەى كە جیبی بايەخى گشت لایەكە، وەك دەزانين مندالی بچوك ئەوێ ناتوانی بروت، هەردەم بە دەست و قاچەكانی دەروت.

كاو ۲/۱ - ۴/۱۹

بەپەلە هەلسوكەوت مەكە، چونكە زەرەرمەند دەبیت، هەست بە بیزارى و دلەراوكی دەكەیت بەھۆی خەون بیینی ترسناك پشویك بەدە.

گا ۴/۲۰ - ۵/۲۰

زۆر گرنگی مەدە بە هەندێك گرفت كە خەریكە بەرەو كۆتایی دەروت، كەسێك پشینیاریك بۆ دەكات، پشنگوئی مەخە، بارى تەندروستیشت فەرامۆش مەكە.

دووانە ۵/۲۱ - ۶/۲۰

بوژانەوہیەكى ناشكرا لەسیماتدا بەدى دەكړیت، لەبوارى سۆزدارییەوہ دەرفەتییكى باشت بۆ هەلەكەووت و لەوانەى لە تامانجت نزیك ببیتەوہ.

قرۆل ۶/۲۱ - ۷/۲۲

بۆ چارەسەركردنى كیشەكانى خیزانیت دەرفەتییكى دیکەت بۆ دەرخسیت، هەولبەدە خۆپەرست نەبیت و تۆزێك دووربین بەو هەندێك بەخۆتدا بچۆرەوہ.

شیر ۷/۲۳ - ۸/۲۲

لایەنى سۆزداریت گەشەییەكى خیرا بەخۆیەوہ دەبیت و سۆزو خۆشەویستیەكى لەرادەبەدەر رووت تیدەكات، لەوانەى دیارییەكى بەرخیشت بەدەست بگات.

گوندەگەنم ۸/۲۳ - ۹/۲۲

زۆر ناگادارى خۆت بەو ئەوێ بە گازاندە مەبە لەھاوڕێكانت و وریای قسەكانیشت بە، ئەگینا لەوانەى بەھۆی قسەىەك تووشى گرفت ببیت.

يارى پیت ریزکردن

هەولبەدە پیتانەى نار بازنەكان ریزكەخى نارى شارێكى جوانى كوردستان بۆ دەرەچیت .

وہلامى ژمارەى پيشوو : مريمە خان

* وەلامى ژمارەى پيشوو وشەى (سۆران) بوو

پێك كەسەو پيشوو

بۆ زانینى ناستى زیرەكیت، هەولبەدە ئەنجامى ئەم شیوہ شیکارە بدۆزیتەوہ..

ئەم چوارگۆشانە بەپیت پر بکەرەو کە لەکۆتایی ناریك بۆ دەرەچیت بتوانە لەماوێ (۵) خولەكدا ناوێكە بدۆزیتەوہ، ئەمەش وەك سوود وەرگرتن لەم ناسانكاریانەى خواروہ:

ناسانكارى

- پیتی خانەكانى (۱+۲+۳) كۆ بکەیتەوہ بە مانای (پێچەوانەى مێ)
- پیتی خانەكانى (۴+۲+۳) كۆ بکەیتەوہ بە مانای (نامیری گۆرینی خیرایی لە ئوتۆمبیل)
- پیتی خانەكانى (۵+۴) كۆ بکەیتەوہ بە مانای (بەشێكى جەستەىە و لەژێر سینگە)
- پیتی خانەكانى (۵+۲+۳) كۆ بکەیتەوہ بە مانای (كانزایەكى بە نرخە و بۆ هاوسەرگیری بەكاردەھێنرێت)

تەرازوو ۹/۲۳ - ۱۰/۲۲

لەبۋارى سۆزدارىيەۋە بەرەرو روى گلمىي و گازاندى دۆستەكەت دەبىتەۋە، بۇيە پىۋىستە لەم لايەنسەۋە چاۋنك بە رەفتارەكانت بخشيتەۋە.

دوۋپشك ۱۰/۲۳ - ۱۱/۲۱

ھەرۋەكو دوۋنىي پىۋىستە ئاگادارى خۆت بىت و بەقسەي كەشيش ھەلنەخەلەتلىي، لەوانەيە لەم ماۋەيەدا خەرجىيەكى زۇر بکەيت.

كەۋان ۱۱/۲۲ - ۱۲/۲۱

بارى كۆمەلايەتت لەگەشانەۋە دەبىت و لەوانەشە بەدىدارى دۆستەكەت شاد بىيت، ياخود پەيۋەندەيەكى تەلەفۇنى لەگەلدا بکەيت.

گىسك ۱۲/۲۲ - ۱/۱۹

بارودۇخ ئارام دەبىتەۋە و ھاۋكارى بەخت بەسەر ھەسوو گرتەكانت زال دەبىت، رەنگە گۇرپانكارى چاكيش لە ژيانت ئەنجام بەدەيت.

گۈزە ۱/۲۰ - ۲/۱۸

بارودۇخت ھەرۋەكو رۇژانى پىشسوو باش دەبىت و رووداۋەكان لەبەرژەۋەندىيى تۆ دەبن، ھەرۋەھا پىۋىستە زياتر گزنگى بە ئەندامانى خىزانەكەت بەدەيت.

ئەھەنگ ۲/۱۹ - ۲/۲۰

ھەۋالىكى دلخۇشكەر دەبىستى كە كارىگەريەكى چاكى دەبىت لەسەر ژيانت، لەبۋارى سۆزدارىيەۋە پىشۋەچوون بەدى دەكرىت لەوانەيە بەناچارى لە پەيمانت پاشگەز بىيتەۋە، ئەمەش لەئەنجامى بەرەنگارپوۋنەۋەدى كەسانىكە كە بوۋنەتە كۆسپ لەبەردەمت.

ۋىنە و بىر كىردنەۋە

لەكەل بشىلە رەشەكە (۳) بشىلەى بچوك ھەيە بىدۆزەرەۋە.

دېزىترىن كچ لە جىھاندا

سالانە، دىارى كىردنى دىزىترىن و كورتىرىن مەرۇف لە جىھاندا ھەلدەبۇزىدەرت، وادىارە بۇ سالى ۲۰۱۲ كچىكى ولانى تايلىند دەبىتە خاۋەن ئەو نازناۋە، كە كچىكى بالابەرز و ئەسمەرە ناۋى (مالى) يە و تەمەنى (۱۹) سالە، دىزىترىن بالاي دەگاتە زياتر لە (۲۱۸) سەنتىمەتر، بەمەش پىۋانەيەكى نوۋى تۆمار كىرد لەسەر ئاستى كچان، بۇيە دەبىتە دىزىترىن كچى ئەسالى، ئەۋدى چىگەى سەيرە، ئەو كچە دلئى تەنگە بەرامبەر ئەو دىزىترىيەى كە ھەيەتى.

پەندى ناۋداران

- ماكسىم گۇركى دلئى
ھەرگىز رىنگە مەدە بەۋدى
لە خۇشبەختىەكانت پش
بە تەنھا شتىك بىبەستىت
كە رەنگە تۆ لە دەستى
بەيت

دىۋانە شىعر

نىسماعىل خورمالى دلئىت :

چۇن بىر دەچن ئەو ساتانەى

لەجى ژوۋانا جۇگەى گپ بوۋىن

لە ئارەقا، لەناۋ ماچا، ۋەكو ھەرژ تەپ و بپ بوۋىن

تۆ سەرنج بە لە گىژەنى چاۋەپرانى بۇ كۆيم دەبا

لە تۆ زياتر من كۆيم ھەيە، دەشى گۆلم بۇ كۆيم ببا.

نوكتە

- سى كورد لە ھەندەران دەبن . ھەر چۆنىك بچ مەنچەلە دۆلمەيە كىان بەدەست كەۋتەبوو . دەچن لەناۋ باخچەيە كدا دادەنىشەن و دۆلمە روودەكەن و دەكەۋنە سەرى بەھەردوو دەست دەبىخۇن و پىۋاۋىك بەلاياندا رەت دەبى و خىزا مۇبايلەكەى دەكاتەۋە دەلئىت : پۇلىس . پۇلىس . تىكايە لەفلاۋە باخچە سى كەس دەيانەۋى خۇيان بكوژن.

